

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมและป้องกันโรคเป็นเลิศ (Promotion and Prevention Excellence)

เขตสุขภาพที่ 7

ดร.จริยา อินทร์ศรี

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม

ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น

**แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมและป้องกันโรค
เป็นเลิศ (Promotion and Prevention
Excellence) เขตสุขภาพที่ 7**

แผนงานที่ 4 : การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ

- การส่งเสริมความปลอดภัยและคุ้มครองสุขภาพประชาชนด้านหน้าบริโภาค
- การจัดการสิ่งแวดล้อม
- การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์
- การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับจังหวัดมีระบบการจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เสี่ยง
- การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- การจัดการสิ่งปนเปื้อนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
- การส่งเสริมการใช้กฎหมาย

การพัฒนาคุณภาพน้ำบริโภคเพื่อลดความเสี่ยง จากโรคที่เกิดจากน้ำเป็นสื่อ

เป้าประสงค์

การพัฒนาคุณภาพน้ำบริโภคเพื่อลดความเสี่ยงจากโรคที่เกิดจากน้ำเป็นสื่อ

มาตรการ

1. พัฒนาแบบประเมิน/คู่มือการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคให้สามารถเข้าใจและใช้งานได้ง่าย
2. พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่รับผิดชอบทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ อปท ผู้ดูแลระบบประปาในชุมชนให้ได้รับความรู้และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและบริหารจัดการข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีระบบรายงานผ่านทางสื่อต่างๆ
4. พัฒนาระบบเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่
5. ส่งเสริมการออกเทศบัญญัติ ข้อกำหนดท้องถิ่นเรื่องการควบคุมคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่
6. ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนด้านน้ำบริโภคปลอดภัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
7. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณภาพน้ำบริโภคเพื่อลดความเสี่ยงจากโรคที่เกิดจากน้ำเป็นสื่อ

1. ตัวอย่างน้ำบริโภคทั้งที่ผลิตเพื่อจำหน่ายและแจกจ่ายในชุมชน ฯลฯ ได้รับการตรวจสอบแบคทีเรียทางภาคสนาม
2. จำนวนประปา และสถานที่ผลิตน้ำบริโภคในชุมชน ฯลฯ ได้รับการสำรวจ
3. ตัวอย่างน้ำบริโภคทั้งที่ผลิตเพื่อจำหน่ายและแจกจ่ายในชุมชน ฯลฯ ได้รับการตรวจสอบแบคทีเรียทางภาคสนามผ่านเกณฑ์มาตรฐาน
4. อปท.ในพื้นที่ที่มีการออกข้อกำหนดท้องถิ่นเรื่องการควบคุมคุณภาพน้ำบริโภค

- น้ำได้รับการตรวจสอบแบคทีเรีย(100%)
- ประปา และสถานที่ผลิตน้ำได้รับการสำรวจ (100%)
- อปท.ออกข้อกำหนด (10%)

- น้ำบริโภคผ่านเกณฑ์ (70%)
- อปท.ออกข้อกำหนด (40%)

- น้ำบริโภคผ่านเกณฑ์ (75%)
- อปท.ออกข้อกำหนด (50%)

- น้ำบริโภคผ่านเกณฑ์ (80%)
- อปท.ออกข้อกำหนด (60%)

ปี 2560-2564

ปี 2565-2569

ปี 2570-2574

ปี 2575-2579

การจัดการสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์

การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมทั่วไป (ขยะ , สิ่งปฏิกูล , อาหาร , น้ำ)

มาตรการ

1. พัฒนาศักยภาพบุคลากรชุมชนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
2. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานระหว่างภาคีเครือข่าย
3. สร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานโดยการเยี่ยมเสริมพลังภาคีเครือข่าย
4. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์กร/ชุมชนต้นแบบ (Best practices)
5. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการสิ่งแวดล้อม

1. โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
2. อปท.มีการจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ EHA
3. ชุมชน/หมู่บ้านมีการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างน้อย 1 เรื่อง (ขยะ, สิ่งปฏิกูล, อาหาร, น้ำ)

- รพ.ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก (100%)
-อปท.ผ่าน EHA (50%)
-ชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อม (50%)

ปี 2560-2564

5 ปี

- รพ.สต./ศูนย์บริการสธ.ของ อปท.ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก (30%)
-อปท.ผ่าน EHA (75%)
-ชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อม (75%)

ปี 2565-2569

10 ปี

- รพ.สต./ศูนย์บริการสธ.ของ อปท.ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก (50%)
-อปท.ผ่าน EHA (85%)
-ชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อม (85%)

ปี 2570-2574

15 ปี

- รพ.สต./ศูนย์บริการสธ.ของ อปท.ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก (100%)
-อปท.ผ่าน EHA (100%)
-ชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อม (100%)

ปี 2575-2579

20 ปี

การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์

เป้าประสงค์

ประชาชน ผู้ประกอบอาชีพคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ ได้รับการคุ้มครองสุขภาพจากมลพิษขยะอิเล็กทรอนิกส์

มาตรการ

1. บูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วนในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์
2. สร้างองค์ความรู้ ทักษะ จิตสำนึกและวินัยของประชาชนและผู้ประกอบการ
3. สร้างความเข้มแข็งให้อปท.และส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมาย
4. พัฒนาเทคโนโลยีและรูปแบบการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์
5. เฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบกิจการการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์
6. พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์วิชาการระดับเขต
7. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์

1. ชุมชน/หมู่บ้าน มีการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกหลักสุขาภิบาล
2. มีหลักสูตรการป้องกันโรคและภัยสุขภาพจากมลพิษขยะอิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียน/ประชาชนในพื้นที่ที่มีการประกอบกิจการขยะอิเล็กทรอนิกส์
3. อปท.มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเรื่องกิจการสะสมกิจการประเภทสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุดใช้แล้วหรือเหลือใช้ตามพ.ร.บ.การสาธารณสุข 2535
4. อปท.มีการเตรียมความพร้อมในการรองรับขยะอิเล็กทรอนิกส์ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
5. พื้นที่ที่มีการประกอบกิจการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์มีการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม
6. พื้นที่ที่มีการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกหลักสุขาภิบาล

- มีชุมชนคัดแยก e waste (25%)
- มีหลักสูตรฯ
- อปท.ออกข้อบัญญัติ (25%)
- เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม (25%)
- อปท. มีการเตรียมพร้อม (25%)
- ชุมชนในพื้นที่ รพ.สต.มีการคัดแยกขยะ (50%)

ปี 2560-2564

5 ปี

- มีชุมชนคัดแยก e waste (05%)
- มีห้องปฏิบัติการฯ
- อปท.ออกข้อบัญญัติ (50%)
- เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม (50%)
- อปท. มีการเตรียมพร้อม (50%)
- ชุมชนในพื้นที่ รพ.สต.มีการคัดแยกขยะ (100%)

ปี 2565-2569

10 ปี

- มีชุมชนคัดแยก e waste (75%)
- อปท.ออกข้อบัญญัติ (75%)
- เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม (75%)
- อปท. มีการเตรียมพร้อม (75%)

ปี 2570-2574

15 ปี

- มีชุมชนคัดแยก e waste (100%)
- อปท.ออกข้อบัญญัติ (100%)
- เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม (100%)
- อปท. มีการเตรียมพร้อม (100%)

ปี 2575-2579

20 ปี

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับจังหวัดมีระบบการจัดการ ปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เสี่ยง

เป้าประสงค์

ประชาชนได้รับการคุ้มครองด้านสุขภาพจากปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

มาตรการ

1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เสี่ยงจากมลพิษและกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
2. พัฒนาศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ฯลฯ
4. ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาศักยภาพและประเมินรับรอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาระบบคุณภาพบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม(EHA)
5. สนับสนุนวิชาการและมาตรการจัดการปัจจัยเสี่ยงของจังหวัด
6. ส่งเสริมให้มีการออกข้อกำหนดท้องถิ่น
7. พัฒนาระบบเฝ้าระวังและสื่อสารสาธารณะเตือนภัย
8. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับจังหวัดมีระบบการจัดการ ปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เสี่ยง

ระยะ 5 ปี

ดำเนินการครอบคลุมปัญหาทุกความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างน้อยร้อยละ 25 ของ
ตำบล

ระยะ 10 ปี

ดำเนินการครอบคลุมปัญหาทุกความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างน้อยร้อยละ 50 ของ
ตำบล

ระยะ 15 ปี

ดำเนินการครอบคลุมปัญหาทุกความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างน้อยร้อยละ 75 ของ
ตำบล

ระยะ 20 ปี

ดำเนินการครอบคลุมปัญหาทุกความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างน้อยร้อยละ 100 ของ
ตำบล

ประเด็นที่พิจารณา: 1) ฐานข้อมูล 2) การจัดการ

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าประสงค์

ประชาชนมีความเข้าใจตระหนักและมีส่วนร่วมในการจัดการป้องกัน สามารถปรับตัวเพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

มาตรการ

1. เติบโตความพร้อม ชุดความรู้ การสร้างเครื่องมือดำเนินการ การแต่งตั้งคณะทำงาน
2. พัฒนาระบบฐานข้อมูล
3. จัดทำแผนดำเนินงานรองรับระยะสั้น กลาง ยาว
4. พัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
5. พัฒนาศักยภาพให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย และประชาชนในเรื่องการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
6. พัฒนาระบบเฝ้าระวังและสื่อสารสาธารณะเตือนภัยผลกระทบต่อสุขภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง
7. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1. การกำหนดและประกาศนโยบายด้านสาธารณสุขจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระดับจังหวัดทุกจังหวัด
2. อปท. มีการจัดทำแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
3. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะในการจัดการสุขภาพตนเองจากผลกระทบต่อสุขภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
4. จังหวัดมีชุมชนต้นแบบการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

-จัดหัดมีนโยบายทุกจังหวัด
-อปท. มีแผนรองรับ (10%)
-ปชช.มีความรู้ (10%)
-จังหวัดมีต้นแบบ อย่างน้อย 1 แห่ง

ปี 2560-2564

5 ปี

--อปท. มีแผนรองรับ (50%)
-ปชช.มีความรู้ (50%)
- จังหวัดมีชุมชนต้นแบบ อย่างน้อยอำเภอ 1 แห่ง

ปี 2565-2569

10 ปี

--อปท. มีแผนรองรับ (75%)
-ปชช.มีความรู้ (75%)
- จังหวัดมีชุมชนต้นแบบ อย่างน้อยตำบล 1 แห่ง

ปี 2570-2574

15 ปี

--อปท. มีแผนรองรับ (100%)
-ปชช.มีความรู้ (100%)

ปี 2575-2579

20 ปี

การจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

เป้าประสงค์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อลดการแพร่กระจายโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

มาตรการ

1. จัดทำข้อเสนอ/ผลักดันให้ประเด็นการจัดการสิ่งปฏิกูลให้เป็นวาระของการประชุมอศจ. เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งจังหวัด
2. ผลักดัน/สนับสนุน/อบรม ให้เทศบาลทุกระดับออกข้อกำหนดท้องถิ่นและกำกับดูแลการจัดการสิ่งปฏิกูลพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย
3. ผลักดันให้ อปท.มีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องหลักวิชาการและเหมาะสมตามบริบทพื้นที่
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

1. มีฐานข้อมูลด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลของเทศบาลทุกระดับ
2. กำกับติดตาม อปท. ทุกระดับออกข้อกำหนดท้องถิ่นและมีการบังคับใช้กฎหมาย
3. อปท. มีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องหลักวิชาการและเหมาะสมตามบริบทพื้นที่
4. มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณลักษณะด้านชีวภาพของกากสิ่งปฏิกูลที่ได้จากระบบกำจัด

-มีฐานข้อมูล
-อปท. ออกข้อกำหนด (70%)
-อปท. มีระบบกำจัด (50%)
- มีหน่วยงานตรวจสอบ

ปี 2560-2564

5 ปี

-อปท. ออก
ข้อกำหนด (85%)
-อปท. มีระบบกำจัด (75%)

ปี 2565-2569

10 ปี

-อปท. ออก
ข้อกำหนด (100%)
-อปท. มีระบบกำจัด (85%)

ปี 2570-2574

15 ปี

-อปท. มีระบบ
กำจัด (100%)

ปี 2575-2579

20 ปี

การส่งเสริมการใช้กฎหมาย

เป้าประสงค์

ประชาชนในการได้รับการคุ้มครองสิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย

มาตรการ

1. พัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้และสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริม สนับสนุนและผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการออกข้อกำหนดท้องถิ่น
3. ประชาสัมพันธ์เรื่อง สิทธิของประชาชนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และประชาสัมพันธ์ช่องทางการได้รับการคุ้มครองสิทธิ
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมการใช้กฎหมาย

1. จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถออกข้อกำหนดท้องถิ่นที่เหมาะสมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยต่อประชาชน
2. มีช่องทางสำหรับภาคประชาชนในการเรียกร้องสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เมื่อถูกละเมิดสิทธิในการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี
3. หน่วยงานราชการมีแนวทาง/มาตรการและสามารถดำเนินการจัดการข้อร้องเรียนของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนฯ5 ปี = อย่างน้อยร้อยละ 50 ของเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนพึงพอใจการแก้ไข

แผนฯ10 ปี = อย่างน้อยร้อยละ 80 ของเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ๆ

แผนฯ15 ปี = ร้อยละ 100 ของเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ๆ

แผนฯ 20 ปี = ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสิทธิตามกฎหมายที่จะดำรงอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยแก่กายและใจ